Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 27.10.2016

Viite Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 209/2016 vp)

ASIA: **Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto; asiantuntijakuuleminen 27.10.2016, asiantuntijana hallitusneuvos Päivi Pihlajisto**

Tämä lausunto korvaa 26.10.2016 päivätyn lausunnon.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työttömyysturvalakia ja työsopimuslakia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esityksen tarkoituksena on vähentää rakennetyöttömyyttä, alentaa työllistymiskynnystä sekä lyhentää työttömyysjaksoja ja siten vähentää valtion kustannuksia.

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työnhakijan ensimmäinen haastattelu tulee järjestää, kun työnhakua on jatkunut 2 viikkoa, ellei sitä voida pitää työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeettomana. Myöhemmät haastattelut tulee järjestää kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden kohdalla, kuuden kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden kohdalla ja sen jälkeen kuuden kuukauden välein. Haastattelua koskevaa säännöstä esitetään muutettavaksi siten, että myöhemmät haastattelut tulisi aina järjestää kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein.

Työnhakijan haastattelun yhteydessä tulisi esityksen mukaan aina tarkistaa työnhakijan kanssa laadittu työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava aktivointi- tai kotoutumissuunnitelma.

Työnhakijoiden haastatteluiden toteuttaminen kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein lisää työtä työ- ja elinkeinotoimistoissa. Säännösmuutosesitykseen liittyen valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen sisältyy esitys 17 miljoonan euron lisämäärärahasta.

Määräaikaishaastatteluiden ja suunnitelman säännöllisen tarkistamisen tavoitteena on työttömyysjaksojen lyhentäminen ja työllistymisen nopeuttaminen. Muutoksella pyritään myös edistämään avointen työpaikkojen mahdollisimman nopeaa täyttymistä.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Palkkatuen ja starttirahan nykyinen rahoitusmalli ei turvaa työttömien työnhakijoiden yhdenmukaista kohtelua ja palvelutarpeen mukaisten palveluiden järjestämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Työllisyysmäärärahoista on yleensä jo alkuvuonna sidottu suurin osa, jolloin uusia palkkatuki- tai starttirahapäätöksiä ei voida tehdä. Rahoitusmalli voi johtaa siten joidenkin työnhakijoiden työttömyyden pitkittymiseen.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmallia esitetään muutettavaksi kokeiluluonteisesti vuosina 2017–2018. Valtion ansiopäivärahan perusosan, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoittamiseen osoittamia määrärahoja käytettäisiin palkkatuen ja työttömille työnhakijoille myönnettävän starttirahan rahoittamiseen. Muille kuin työttömille myönnettävä starttiraha rahoitettaisiin työllisyysmäärärahoista, samoin kuin se osa palkkatuesta, jonka rahoitukseen työttömyysetuusmääräraha ei riittäisi.

Työttömyysetuuksien lisäksi palkkatuen rahoittamiseen käytetään työllisyysmäärärahoja. Vuoden 2017 talousarvioesityksessä arvioidaan työllisyysmäärärahoista palkkatukeen käytettävän noin 95 miljoonaa euroa. Rahoitusmallin muutoksen arvioidaan kasvattavan palkkatuetun työn volyymia noin 7000 henkilötyövuodella vuoteen 2016 verrattuna ja starttirahaa saavien volyymia noin 750 henkilötyövuodella.

Palkkatuki

Palkkatuen enimmäismääriä esitetään muutettavaksi siten, että nykyisen kiinteän tukiprosentin – 30, 40 tai 50 prosenttia tuella palkatusta aiheutuvista palkkauskustannuksista – sijaan tuen määrä olisi *enintään* 30, 40 tai 50 prosenttia. Esitys liittyy edellä kerrottuun rahoitusmallin muutokseen. Säännösmuutos tekisi palkkatuen käytöstä nykyistä joustavampaa ja mahdollistaisi sen, että työtön voitaisiin ohjata palkkatuettuun työhön niissä tilanteissa, joissa työ- ja elinkeinotoimistolla ei olisi enää työllisyysmäärärahaa käytettävissä, ja joissa työnantaja olisi valmis palkkaamaan työttömän peruspäivärahan suuruisella tuella. Palkkatukena myönnettäisiin jatkossakin pääsääntöisesti 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Säännösmuutos mahdollistaisi enimmäistukiprosentin alittamisen tilanteessa, joissa työllisyysmäärärahaa ei olisi enimmäismääräiseen tukeen käytettävissä.

Valtion talousarviossa palkkatuen määrälle asetettaisiin euromääräinen katto (vuoden 2017 talousarvioehdotus 1400 €/kk). Enimmäismäärä asetetaan sekä sen varmistamiseksi, että palkkatukeen käytettävissä olevilla määrärahoilla voidaan tarjota palkkatuettua työtä mahdollisimman monelle että sen varmistamiseksi, että palkkatuki kohdentuu niihin työttömiin, joiden ammatillista osaamista voidaan parantaa työssä oppien.

Palkkatuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi tuella palkattavan henkilön työttömyyden johtuvan ammatillisessa osaamisessa olevista puutteista. Palkkatuetun työn tulisi parantaa henkilön ammatillista osaamista ja mahdollisuuksia työllistyä avoimil-

le työmarkkinoille. Arviota tuottavuuden alentumisesta tarjolla olevassa tehtävässä ei enää edellytettäisi. Palkkatuen käyttöä suunnattaisiin jatkossa nykyistä enemmän pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen. Alle vuoden työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen tuki voitaisiin myöntää, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi, että tuella palkattavan henkilön työttömyys todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta ilman palkkatuen myöntämistä. Työ- ja elinkeinotoimisto käyttäisi työttömyyden pitkittymisen arvioinnissa apuna asiakastietojärjestelmän profilointityökalua ja lisäksi muuta asiakkaasta käytettävissä olevaa tietoa. Edellä mainittuja arviointeja ei edellytettäisi, jos palkkatuki myönnettäisiin vamman tai pitkäaikaissairauden perusteella tai jos henkilö on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Ehdotuksen tavoitteena on alentaa rakennetyöttömyyttä ja vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ennakoimalla työttömän työnhakijan tulevia työllistymismahdollisuuksia ja tukemalla palkkatuella niiden työllistymistä, jotka eivät todennäköisesti ilman tukea työllistyisi työttömäksi jäämistä seuraavien 12 kuukauden aikana.

Palkkatukea ei jatkossa enää myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen. Työllisyysmäärärahojen ollessa rajalliset palkkatuen myöntämistä työsuhteeseen, joka toteutuisi ilman palkkatukeakin, ei pidetä tarkoituksenmukaisena.

Palkkatuen enimmäiskestoa lyhennettäisiin 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Voimassa olevien säännösten mukaan tukea voidaan myöntää 24 kuukaudeksi, jos tuella palkattava on ollut työttömänä vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Vuoden pituisen palkkatukijakson arvioidaan olevan riittävä tuella palkatun ammatillisen osaamisen parantamiseen.

Työttömyysturvalaissa tarkoitettu työssäoloehto ei jatkossa enää kertyisi palkkatuetussa työssä täysimääräisesti. Työssäoloehtoon luettaisiin palkkatuetussa työssä 75 prosenttia työssäoloehdon täyttävistä kalenteriviikoista. Muutoksen tavoitteena on aktivoida tuella palkattuja hakeutumaan avoimille työmarkkinoille palkkatuetun työn aikana ja sen jälkeen. Työssäoloehto kertyisi kuitenkin täysimääräisesti, jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisen kunnan työllistämisvelvoitteen nojalla tai jos henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa.

Palkkatukisäännöksiin tehtäisiin lisäksi eräitä muita muutoksia:

- Palkkatukea ei myönnettäisi, jos työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan.

- Tuella palkatun siirtämisen edellytyksenä toisen työnantajan (käyttäjäyritys) tehtäviin olisi, että käyttäjäyritys ei ole olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja.

- Palkkatuki voitaisiin myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä liikkeen luovutuksen, yhteisön sulautumisen tai jakautumisen taikka yhteisöjen yhdistymisen johdosta toisen työnantajan palvelukseen. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön olisi toimitettava palkkatukihakemus työ- ja elinkeinotoimistolle kuukauden kuluessa tuella palkatun siirtymisestä luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön palvelukseen.

Rekrytointikokeilu

Työkokeilun käyttötarkoitusta esitetään laajennettavaksi siten, että työkokeilua voitaisiin käyttää ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämisen ja työmarkkinoille paluun tukemisen lisäksi rekrytointikokeiluna soveltuvuuden arvioimiseen ennen työsopimuksen tekemistä. Rekrytointikokeilu olisi muusta työkokeilusta poiketen lyhytkestoinen, enintään kuukauden pituinen samalla kokeilun järjestäjällä. Rekrytointikokeiluun osallistuminen olisi työttömälle vapaaehtoista, mikä tarkoittaa sitä, ettei siihen liittyisi työttömyysetuuden menettämisen uhkaa. Koska kysymys olisi vapaaehtoisesta palvelusta, ei rekrytointikokeilun ajalta maksettaisi kulukorvausta. Rekrytointikokeilu ei olisi työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu, joten sen ajalta ei maksettaisi korotettua työttömyysetuutta. Jos rekrytointikokeilun järjestäjä palkkaisi henkilön kokeilun jälkeen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, rekrytointikokeilun kesto vähennettäisiin mahdollisesta työsopimuslain mukaisen koeajan enimmäiskestosta.

Työttömälle työnhakijalle rekrytointikokeilu tarjoaisi mahdollisuuden osoittaa osaamistaan ja soveltuvuuttaan potentiaaliselle työnantajalle. Tavoitteena on alentaa työnantajien kynnystä palkata työtön työnhakija ja näin edistää työttömien työllistymistä. Työkokeilun käyttötarkoituksen laajennus olisi voimassa kokeiluluonteisesti vuoden 2018 loppuun ja tänä aikana on tarkoitus arvioida kokeilun vaikutuksia.

Työkokeilua ja palkkatukea koskevien säännösten sujuvoittaminen

Työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden oikeusturva määräytyy työsopimuslain säännösten perusteella. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työkokeilua ja palkkatukea koskevista säännöksistä poistettaisiin viittaukset työsopimuslain säännöksiin. Lisäksi kumottaisiin säännökset siitä, ettei henkilöasiakasta ohjata työkokeiluun tai palkkatukea myönnetä, jos työkokeilu tai palkkatuki aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen. Säännösten kumoamisella selkeytettäisiin sääntelyä. Kumoamalla säännökset, jotka estävät työkokeilun järjestämisen tilanteissa, joissa työsopimuslaki ei aseta esteitä työkokeilun järjestämiselle, pyrittäisiin tarjoamaan nykyistä useammalle työttömälle mahdollisuus työllistymistä edistävään työkokeiluun.

Väliaikaisesti vuosina 2015–2016 voimassa oleva työsopimuslain 13 luvun 6 § 2 mom. sisältö vakinaistettaisiin. Em. tarkoittaa sitä, että palkkatuella palkkaava työnantaja ja työkokeilun järjestäjä voisi tietyissä rajatuissa tilanteissa poiketa työnantajan velvollisuudesta tarjota työtä lomautetuille ja irtisanotuille takaisinottovelvollisuuden piirissä oleville työntekijöille ja osa-aikatyötä tekeville työntekijöille:

- kunta saa palkata työsuhteeseen täyttääkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyn työllistämisvelvoitteen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen

- yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin henkilön, joka on ollut vähintään 24 kuukautta työtön edellisen 28 kuukauden aikana

- kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työsuhteessa

- kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön työkokeiluun henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa, vaikka työnantaja olisi lomauttanut henkilöstöään

Starttiraha

Starttirahan enimmäiskesto lyhennettäisiin 18 kuukaudesta 12 kuukauteen. Starttirahan määrä olisi aina peruspäivärahan suuruinen. Starttirahaan ei voitaisi enää myöntää lisäosaa, jonka määrä voimassa olevien säännösten mukaan on enintään 60 prosenttia perustuen määrästä. Lisäosan poistaminen ei muuttaisi viimeaikaista myöntämiskäytäntöä, sillä työ- ja elinkeinotoimistot eivät ole myöntäneet lisäosaa vuoden 2015 alusta lukien.

Starttirahaa koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että starttirahaa olisi mahdollista myöntää myös henkilöasiakkaalle, joka laajentaa sivutoimisena harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi. Voimassa olevat säännökset eivät mahdollista starttirahan myöntämistä, jos henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin starttirahan myöntämisestä on päätetty, vaikka toimintaa olisi harjoitettu hyvin pienimuotoisesti.

Lisäksi starttirahaa koskeviin säännöksiin tehtäisiin eräitä muita muutoksia. Starttirahaa voitaisiin jatkossa myöntää työsuhteesta yrittäjäksi siirtyvälle, vaikka yrittäjän pääasiallinen toimeksiantaja olisi hänen aiempi työnantajansa. Starttirahan saajalle maksettavat etuudet, joiden on katsottava turvaavan starttirahan saajan toimeentulon, otettaisiin nykyistä laajemmin huomioon starttirahan maksamisen esteinä. Lisäksi säännöksiin sisällytettäisiin vakiintunut käytäntö siitä, että starttirahan jatkopäätös voidaan tehdä yritystoiminnan aloittamisesta huolimatta.

Liikkuvuusavustus

Nykyiset alueelliseen liikkuvuuteen liittyvät tuet, työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus, yhdistettäisiin uudeksi liikkuvuusavustukseksi. Muutos yksinkertaistaisi tukijärjestelmää. Liikkuvuusavustuksen myöntäisi ja maksaisi työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos ja sitä voisivat saada kaikki työnhakijat riippumatta siitä, mihin työttömyysetuuteen työnhakija on oikeutettu.

Liikkuvuusavustuksen myöntämisedellytykset liittyisivät työsuhteen kestoon, työaikaan ja työmatkan kestoon. Liikkuvuusavustusta myönnettäisiin työnhakijalle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävän työn, jossa säännöllinen työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Lisäksi päivittäisen työmatkan keston työsuhteen alkaessa tulee ylittää kolme tuntia, tai osa-aikatyössä kaksi tuntia. Avustuksen kesto olisi porrastettu työsuhteen keston mukaan, ja se olisi joko kuukauden, puolitoista kuukautta tai kaksi kuukautta.

Liikkuvuusavustuksen käyttötarkoituksesta ei määriteltäisi. Avustuksen voisi käyttää esimerkiksi työmatkoihin tai muuttamiseen työpaikkakunnalle. Jos liikkuvuusavustusta myönnettäisiin osa-aikatyöhön, sen ajalta maksettaisiin lisäksi soviteltua työttömyysetuutta.

Vuonna 2015 matka-avustusta maksettiin noin 350 eri henkilölle yhteensä noin 900 000 euroa ja muuttokustannusten korvausta noin 1200 eri henkilölle yhteensä noin 400 000 euroa.

Kulukorvaus

Kulukorvausta koskevia säännöksiä esitetään muutettavaksi siten, että kulukorvausta maksettaisiin vain niiden työttömyysturvalaissa määriteltyjen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta,

joihin työttömän on osallistuttava työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Em. perusteella omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun ajalta ei enää maksettaisi kulukorvausta.

Jos kulukorvausta ei makseta vuoden 2017 alusta lukien uusien työttömyysetuudella tuettujen opintojen ajalta, työttömyysturvamenot vähentyvät arviolta noin 47 miljoonaa euroa vuodesta 2018 alkaen. Siirtymäajasta johtuen työttömyysturvamenot vähenisivät vuonna 2017 arviolta noin 29 miljoonaa euroa.

Työttömien omaehtoisen opiskelun ajalta maksettavan kulukorvauksen poistaminen mahdollistaa kulukorvauksen maksamisen jatkossa työkokeilun ajalta niille koulutusta vailla oleville nuorille, joilla ei nykyisin ole kulukorvausoikeutta. Lisäksi omaehtoisen opiskelun kulukorvauksista vapautuvilla määrärahoilla katetaan muun muassa palkkatuen volyymin lisäyksestä aiheutuvia kustannuksia.

Vuonna 2015 työkokeilun aloitti noin 10 200 alle 25-vuotiasta ammatillista koulutusta vailla olevaa nuorta. Kulukorvausta koskevien säännösten muuttaminen siten, että nämä nuoret saisivat kulukorvauksen, aiheuttaisi arviolta noin seitsemän miljoonan euron lisäkustannukset vuodessa.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työnhakijan omaehtoista opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella edellyttämättä opintojen vähintään vuoden keskeytyneenä olemista, jos opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana. Nykyisin aiemmin harjoitettuja opintoja voidaan tukea edellyttämättä vähintään vuoden keskeytyneenä olemista vain silloin, kun opinnot on aloitettu työsuhteen aikana tai työvoimakoulutuksena.

Edellä mainitun muutoksen keskeisenä tavoitteena on tukea irtisanotun työntekijän mahdollisuuksia parantaa opiskelemalla mahdollisuuksiaan työllistyä, kun opiskelun tukeminen työttömyysetuudella ei enää riippuisi siitä, aloitettiinko opinnot jo työsuhteen aikana vai työsuhteen päätyttyä tukipaketin aikana. Muutoksen arvioidaan vaikuttavan alle 200 henkilöön vuodessa.

Omaehtoisten opintojen tukiaikaa pidennettäisiin 24 kuukaudesta 48 kuukauteen, jos kyse on perusopetuksen suorittamisesta. Muutos koskisi etenkin oppivelvollisuusiän ylittäneitä maahanmuuttajanuoria ja nuoria aikuisia, joiden kohdalla opintojen enimmäistukiaika ei puutteellisen koulutustaustan vuoksi ole riittävä perusopetuksen loppuunsaattamiseen.

Opiskelun tukemisen enimmäisajan pidennys vaikuttaisi vuonna 2017 arviolta 500 maahanmuuttajaan ja valtion työttömyysturvamenot kasvaisivat vuonna 2017 noin 1,2 miljoonaa euroa. Vuodesta 2018 alkaen tukiajan pidennys koskisi arviolta 1000 henkilöä, jolloin valtiolle aiheutuisi työttömyysturvamenoja vuosittain arviolta noin 2,3 miljoonaa euroa nykyistä enemmän.

Omaehtoisen opiskelun tukiaikaa ei voida pidentää, mutta tukemisen ja samalla tukiajan kulumisen voi keskeyttää ilmoittamalla asiasta työ- ja elinkeinotoimistolle. Jatkossa tukemisen keskeyttäminen edellyttäisi pätevää syytä. Pätevänä syynä pidettäisiin esimerkiksi sairautta, perhevapaata ja työhön menoa. Tavoitteena on nopeuttaa opintojen suorittamista.

Omaehtoisen opiskelun tukeminen työttömyysetuudella keskeytettiin työnhakijan pyynnöstä vuonna 2012 noin 850 työnhakijan kohdalla ja keskeytysten keskimääräinen kesto oli arviolta noin 230 päivää. Pätevää syytä opiskelun tukemisen keskeyttämiseen ei ole edellytetty vuoden 2013 alusta lukien. Sen jälkeen keskeytysten määrä on kasvanut merkittävästi ja keskeytysten

kesto on lyhentynyt. Tammi-kesäkuussa 2015 keskeyttäneitä oli noin 1 700 ja vuonna 2014 keskeytysten keskimääräinen kesto oli arviolta noin 130 päivää.

Säännöksiä, jotka koskevat tutkintoon johtavien yliopisto-opintojen tukemiseen liittyvää harkintaa, selkeytettäisiin. Muutos ei vaikuttaisi opintojen tukemisen edellytyksiin.

Kansaneläkelaitoksen tietojenanto-oikeus

Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus antaa henkilön kotikunnalle salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä tiedot sellaisesta työmarkkinatuen saajasta, jolle on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 200 päivältä, sekä sellaisesta henkilöstä, jonka oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi ansiopäivärahan tai peruspäivärahan enimmäisajan täytyttyä. Voimassa olevien säännösten mukaan Kansaneläkelaitos voi antaa tietoja vasta, kun työmarkkinatuen saaja siirtyy kunnan osittaisen rahoitusvastuun piiriin. Tietojen anto-oikeuden laajentamisella parannettaisiin kuntien mahdollisuuksia tarjota työllistymistä edistäviä palveluja niille työttömille, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä entisestään. Kuntien tietojen saantimahdollisuutta laajentamalla pyritään vähentämään pitkäaikaistyöttömyyttä ja kunnille pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvia kustannuksia.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Työnhakijalla ei nykyisin ole oikeutta työttömyysetuuteen toimeksiantosuhteessa tehdyn työn ajalta riippumatta työn kestosta, jos työ- ja elinkeinotoimisto pitää työllistymistä päätoimisena.[1] Esitetyn muutoksen jälkeen työnhakijalla olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen päätoiminen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa.

Koska yritystoiminnassa sivutoimisesti työllistyvällä on oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen jo nykyisin, muutos tarkoittaisi käytännössä sitä, että yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta ei enää selvitettäisi lyhytkestoisten yrittäjänä tehtävien työjaksojen osalta. Muutoksen tavoitteena on kannustaa työttömiä ottamaan vastaan työ- ja virkasuhteessa tehtävän työn lisäksi toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä. Myös omassa työssä työllistyvällä olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos päätoiminen työllistyminen kestää enintään kaksi viikkoa.

Työ- ja elinkeinotoimistot katsoivat vuonna 2015 arviolta noin 900 henkilön kohdalla, että enintään kaksi viikkoa kestävä työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä oli päätoimista ja esteenä työttömyysetuuden saamiselle. Tällaisia enintään kaksi viikkoa kestäviä työllistymisjaksoja oli arviolta noin 1 750. Jos näiden jaksojen ajalta olisi maksettu työttömyysetuutta ottamatta huomioon yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavia tuloja, valtion rahoittamaa työttömyysetuutta olisi maksettu arviolta noin 300 000 euroa ja työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen rahoittamia etuuksia olisi maksettu näille henkilöille noin 200 000 euroa. Tätä voidaan pitää arviona siitä, millainen euromääräinen vaikutus muutoksella enintään olisi työttömyysturvamenoihin vuositasolla.

Työnhakijan näkökulmasta muutos tarkoittaa sitä, että työttömyysetuutta maksettaisiin tilanteissa, joissa siihen ei nykyisin ole oikeutta. Toisaalta joissakin tapauksissa työttömyysetuutta maksettaisiin nykyistä vähemmän, kun yritystoiminnasta saatava tulo soviteltaisiin koko kuukauden tai neljän viikon sovittelujaksolle. Tapauskohtaisesti vaikuttavia tekijöitä ovat henkilölle työttö-

[1] Henkilön katsotaan työllistyvän yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään päätoimisesti, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle.

mänä ollessa maksettavan työttömyysetuuden taso, työllistymisen kesto sekä yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavan tulon määrä.

Muita muutoksia

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 lukuun lisättäisiin uusi 3 a § koskien valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamista. Säännöksen mukaan elinkeinonharjoittajalle tämän lain mukaan valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena myönnettäviin tukiin sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetuksen I luvussa säädettyjä yleisiä edellytyksiä. Tukea ei myönnettäisi eikä maksettaisi, jos elinkeinotoimintaa harjoittava tuen hakija on ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa tuen hakijaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttämistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin siten, että valmennuksen ja koulutuskokeilun keskeyttäminen olisi mahdollista myös muusta syytä kuin poissaolojen vuoksi.

Yhteishankintakolutusta koskevissa säännöksissä todettaisiin EU:n valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen niin sanottuun TäsmäKoulutukseen, kun rahoitukseen osallistuva työnantaja harjoittaa elinkeinotoimintaa.

Tietojen saamista ja työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää koskeviin säännöksiin lisättäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus).

Muutoksenhakua koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että päätökseen ei saisi vaatia oikaisua eikä siitä saisi valittaa myöskään, jos päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.